

Sygn. akt VIII Gz 179/16

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Górską

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska

(del.) SR A. G.

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2016 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku M. P. (1)

przy udziale M. P. (2)

o udzielenie zabezpieczenia

na skutek zażalenia obowiązanej M. P. (2) na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie XI GCo 112/16

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalić wniosek o udzielenie zabezpieczenia.

Patrycja Baranowska Agnieszka Górską Anna Górnik

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie XI GCo 112/16 Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie udzielił zabezpieczenia roszczeniu uprawnionej M. P. (1) o wyłączenie z (...) sp. z o.o. w W. obowiązanej M. P. (2) poprzez zawieszenie obowiązanej, jako współnika posiadającego 5 udziałów w spółce o łącznej wartości 2.500 zł stanowiących 5% udział w kapitale zakładowym, w wykonywaniu jej praw udziałowych w (...) sp. z o.o., tj. zawieszenie w wykonywaniu prawa do uczestnictwa w zgromadzeniu współników spółki i w wykonywaniu prawa głosu z 5 udziałów o łącznej wartości nominalnej 2.500 zł stanowiących 5% udział w kapitale zakładowym spółki do czasu uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w sprawie o wyłączenie współnika – M. P. (2) – z (...) sp. z o.o. w W.. Ponadto Sąd Rejonowy wyznaczył uprawnionej M. P. (1) dwutygodniowy termin od dnia doręczenia postanowienia na wniesienie pisma wszczynającego postępowanie przeciwko obowiązanej, pod rygorem upadku zabezpieczenia.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, iż uprawniona domagała się udzielenia jej zabezpieczenia roszczenia opartego na art. 266 § 1 k.s.h. i stosownie do art. 730¹ i art. 731 k.p.c. w jego ocenie uprawdopodobniła przesłanki udzielenia zabezpieczenia. Sąd Rejonowy wskazał, że uprawniona uprawdopodobniła, że posiada 95% udziałów w (...) sp. z o.o., istnienie głębokiego konfliktu w spółce od 2014 r., jak również fakt, że obowiązana działa na szkodę spółki; nadto będąc prezesem zarządu może skutecznie odmawiać zwoływania zgromadzenia współników, bowiem zgodnie z umową spółki zgromadzenie współników zwoływać może tylko zarząd. Uprawdopodobniono także, iż obowiązana jako prezes

zarządu spółki wyprowadza z niej majątek do podmiotów trzecich, jak też, że nie składa sprawozdań finansowych do KRS.

W zakresie spełnienia przesłanki istnienia po stronie uprawnionego interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia Sąd Rejonowy wskazał na art. 25a pkt 4 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1142 ze zm.), który pozwala Sądowi Rejestrowemu na wszczęcie z urzędu postępowania w przedmiocie rozwiązania podmiotu wpisanego do KRS bez przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, z uwagi na nieskładanie przez zarząd spółki sprawozdań finansowych, co zagraża istnieniu spółki i prowadzi w ocenie Sądu Rejonowego do wniosku, że brak zabezpieczenia może prowadzić do uniemożliwienia celu postępowania w sprawie.

Sąd Rejonowy wskazał również, że żądany przez uprawnioną sposób zabezpieczenia znajduje odzwierciedlenie w art. 268 k.s.h., zachodzą bowiem w sprawie ważne powody, o których mowa w tym przepisie. Obowiązana – będąc jednocześnie członkiem zarządu – nie wykonuje obowiązków nakładanych przez Sąd rejestrowy, a zarazem uniemożliwia zmiany w zarządzie spółki, tak aby zobowiązania te zarząd wykonał. Z wniosku ponadto wynika, że między wspólnikami istnieje poważny konflikt.

Obowiązana M. P. (2) złożyła zażalenie na wskazane postanowienie Sąd Rejonowego i wniosła o jego zmianę poprzez oddalenie wniosku o zabezpieczenie roszczenia, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Formułując zarzuty w zakresie prawa procesowego obowiązana wskazała na naruszenie art. 731 k.p.c., bowiem zastosowanie zabezpieczenia w takiej formie, w jakiej udzielił go Sąd Rejonowy uprawnionej, zmierzało do zaspokojenia jej roszczenia. W zakresie naruszenia prawa materialnego obowiązana wskazała na naruszenie :

- art. 268 k.s.h. z uwagi na udzielenie zabezpieczenia pomimo, że podniesione okoliczności dotyczyły obowiązanej jako prezesa zarządu, a nie jako wspólnika;

- art. 266 k.s.h., bowiem nie wystąpiły w sprawie ważne przyczyny, które uzasadniałyby wyłączenie wspólnika;

- art. 20 k.s.h., gdyż w ocenie skarżącej uprawniona M. P. (1) jako wspólnik większościowy nadużyła prawa kosztem wspólnika mniejszościowego, zaś skutek wydanego postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia obowiązana będąca wspólnikiem mniejszościowym utraciła kontrolę w spółce i nie może zaskarżać podejmowanych jednoosobowo na zgromadzeniu wspólników przez wspólnika większościowego uchwał.

Uzasadniając swoje stanowisko obowiązana podniosła, że roszczenie, które miało zostać zabezpieczone było roszczeniem o wyłączenie wspólnika, natomiast przedstawione przez uprawnioną przyczyny, które miały za nim przemawiać, są zarzutami kierowanymi wobec członka zarządu spółki, w związku z tym wniosek ten powinien zostać oddalony przez Sąd I instancji. Zdaniem skarżącej przesłanki, które mają uprawdopodobniać roszczenie o wyłączenie wspólnika spółki nie dotyczą wspólnika, ale członka zarządu, który może być zmieniony w przypadku takiej woli wspólnika większościowego, ale w formie przewidzianej prawem i w taki sposób, ażeby nie pozbawiać wspólnika mniejszościowego jakiegokolwiek głosu w spółce. W ocenie obowiązanej bez znaczenia dla wydania postanowienia o zabezpieczeniu pozostawało uprawdopodobnienie zarzutów w istocie dotyczących zarządu, nie prowadzi to do uprawdopodobnienia roszczenia w stosunku do wspólnika.

Jednocześnie obowiązana podniosła, że udzielenie zabezpieczenia na podstawie art. 268 k.s.h. stanowi pewien stan prowizoryczny na czas trwania procesu, jednakże wywiera skutki trwałe, zaś podjęte bez udziału zawieszzonego w prawach wspólnika uchwały pozostają ważne i prawnie skuteczne, nawet jeśli powództwo o wyłączenie wspólnika zostanie oddalone. Ponadto wskazała, że z uwagi na udzielenie zabezpieczenia wspólnik mniejszościowy utracił możliwość zaskarżania uchwał; uprawniona dzięki udzielonemu zabezpieczeniu w ciągu kilku dni zmieniła zarząd spółki oraz jej siedzibę, a także jako nowy prezes zarządu zaprzestała dochodzenia roszczeń spółki od podmiotów wobec spółki zobowiązanych finansowo, w tym samej uprawnionej. Skarżąca podniosła, iż Sąd Rejonowy wydając postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia orzekł co do istoty sprawy opierając się jedynie na uprawdopodobnieniu

roszczenia, jednocześnie wybierając najbardziej dolegliwy dla zawieszzonego wspólnika środek zabezpieczenia. Obowiązana podniosła także, iż uprawniona dysponowała także innymi sposobami zmiany składu zarządu, bez zawieszenia praw wspólnika mniejszościowego, a mianowicie mogła w trybie art. 237 k.s.h. wystąpić do Sądu rejestrowego o upoważnienie jej do zwołania zgromadzenia wspólników, czego jednak nie uczyniła. Obowiązana wskazała także, iż kwestia nieskładania sprawozdań finansowych również dotyczy działalności zarządu, a nie wspólnika; niezależnie od tego sprawozdania nie były akceptowane z uwagi na braki formalne, niemniej uprawniona mogła zapoznawać się z ich treścią i mieć wgląd w sytuację finansową spółki. Również w zakresie pobieranych kwot z rachunku bankowego spółki wskazała, że kwoty te pobierane były przez obowiązującą jako prezesa zarządu, a nie wspólnika, bowiem wspólnik nie ma takich kompetencji; nadto kwoty te wydatkowane były na cele związane z prowadzoną przez spółkę działalnością gospodarczą.

Obowiązana podniosła także i na to, że uprawniona swoje udziały w spółce uzyskała w drodze darowizny od swojej babki J. F., która to darowizna została odwołana z uwagi na rażącą niewdzięczność obdarowanej.

Uprawniona złożyła odpowiedź na zażalenie, w której wniosła o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od obowiązanej na rzecz uprawnionej kosztów postępowania zażaleniowego. Uprawniona podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie. Odniosła się do odwołania darowizny udziałów przez J. F. twierdząc, że odwołanie to jest nieskuteczne.

W dalszych pismach przygotowawczych uprawniona wskazała, dołączając stosowne dokumenty, że Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie w sprawie II C 1722/16 udzielił postanowieniem z dnia 18 lipca 2016 r. zabezpieczenia roszczenia J. F. wobec M. P. (1) o zobowiązanie jej do złożenia oświadczenia woli przenoszącego własność przedmiotu darowizny na skutek odwołania darowizny, poprzez zajęcie 90 udziałów o wartości nominalnej po 500 zł każdy przysługujących M. P. (1) w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. (KRS nr (...)) oraz zawieszenie M. P. (1) jako wspólnika (...) sp. z o.o. posiadającego 90 udziałów o wartości nominalnej po 500 zł każdy w wykonywaniu jej praw udziałowych w spółce, tj. zawieszenie w wykonywaniu prawa do uczestnictwa w zgromadzeniu wspólników i wykonywania głosu z 90 udziałów o wartości nominalnej po 500 zł każdy oraz zawieszenie prawa sprzeciwu do wnoszenia poszczególnych spraw do porządku obrad zgromadzenia wspólników.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie obowiązanej okazało się zasadne.

Powództwo, którego zabezpieczenia domaga się uprawniona oparte jest na przepisie art. 266 § 1 k.s.h., który stanowi, że z ważnych przyczyn dotyczących danego wspólnika sąd może orzec jego wyłączenie ze spółki na żądanie wszystkich pozostałych wspólników, jeżeli udziały wspólników żądających wyłączenia stanowią więcej niż połowę kapitału zakładowego.

Stosownie zaś do brzmienia art. 268 k.s.h. w celu zabezpieczenia powództwa sąd może, z ważnych powodów, zawiesić wspólnika w wykonywaniu jego praw udziałowych w spółce. Przesłanką zabezpieczenia powództwa o wyłączenie wspólnika jest zatem istnienie ważnych powodów, co jednak nie zwalnia wnioskodawcy z konieczności uprawdopodobnienia ogólnych przesłanek zabezpieczenia wskazanych w art. art. 730¹ § 1 k.p.c., według którego udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Przepis art. 730¹ § 2 k.p.c. stanowi przy tym, że interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

Uprawdopodobnienie roszczenia uprawnionej wymagało uprawdopodobnienia przesłanek, których wystąpienie stanowi podstawę orzeczenia przez sąd wyłączenia wspólnika ze spółki, a zatem istnienia ważnej przyczyny dotyczącej danego wspólnika, która uzasadnia jego wyłączenie ze spółki. Wskazany przepis nie zawiera co prawda nawet

przykładowego katalogu ważnych przyczyn, niemniej orzecznictwo wskazuje w tym zakresie na m.in. na prowadzenie działalności konkurencyjnej, nielojalność, niestawiennictwo na zgromadzeniach, przez co blokuje się podejmowanie uchwał przez zgromadzenie, niemożność bezkonfliktowego współdziałania, utratę zaufania itp. [por. Z. J., komentarz do art. 266 k.s.h. w: Z. J., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Legalis 2016].

Uznać przy tym trzeba w oparciu o zebrane w aktach sprawy materiały, iż obowiązana zdołała uprawdopodobnić roszczenie w zakresie, w jakim wskazywała na zaistniały między wspólnikami – tj. uprawnioną i obowiązaną – konflikt, który nie pozwala na współdziałanie wspólników w spółce. Na zaostrzający się konflikt między wspólnikami spółki wskazują już bowiem przedłożone dokumenty (w szczególności prowadzona między uprawnioną a obowiązaną korespondencja). Wprawdzie na obecnym etapie postępowania brak dostatecznych podstaw do wyciągnięcia wniosków co do źródeł i przyczyn tego konfliktu, niemniej za wiarygodne uznać należy twierdzenia o braku możliwości osiągnięcia porozumienia między wspólnikami, co może stanowić podstawę wyłączenia wspólnika. We wskazanym zakresie Sąd Okręgowy podzielił zatem stanowisko wyrażone przez Sąd Rejonowy co do wiarygodności roszczenia.

Uprawniona zdołała także uprawdopodobnić okoliczności związane z działalnością obowiązanej jako prezesa zarządu spółki, w tym zdołała uprawdopodobnić, że obowiązana przez wiele kolejnych lat nie składała do Krajowego Rejestru Sądowego sprawozdań finansowych spółki, którą zarządzała. Niemniej, należy podzielić w tym zakresie stanowisko wyrażone przez obowiązaną w zażaleniu, że okoliczności te dotyczą nie tyle działalności obowiązanej jako wspólnika, lecz jako zarządu spółki, zaś zaprzestaniu dokonywania przez zarząd czynności, zdaniem wspólnika, niekorzystnych dla spółki służy nie powództwo o wyłączenie wspólnika, lecz odwołanie osób piastujących stanowiska w zarządzie spółki z pełnionych funkcji. Wprawdzie nie sposób wykluczyć wpływu funkcji sprawowanej przez obowiązaną w zarządzie spółki na ocenę, czy istnieją „ważne przyczyny dotyczące danego wspólnika”, o których mowa w art. 266 § 1 k.s.h., uzasadniające jego wyłączenie, niemniej ewentualne nienależyte wykonywanie obowiązków prezesa zarządu przez obowiązaną w pierwszej kolejności winno stanowić przesłankę odwołania jej z pełnienia funkcji prezesa zarządu przez zgromadzenie wspólników.

Trafnie przy tym wskazano w zażaleniu, iż wobec niezwoływania przez prezesa zarządu (obowiązaną) zgromadzenia wspólników, uprawniona mogła wystąpić do sądu rejestrowego na podstawie art. 237 § 1 k.s.h. Przepis ten stanowi, że jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania zarządowi nadzwyczajne zgromadzenie wspólników nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może, po wezwaniu zarządu do złożenia oświadczenia, upoważnić do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników występujących z tym żądaniem. Sąd wyznacza przewodniczącego tego zgromadzenia. Zwołane w tym trybie nadzwyczajne zgromadzenie wspólników mogło z kolei odwołać obowiązaną z funkcji prezesa zarządu spółki i powołać w jej miejsce inną osobę, bez potrzeby zastosowania tak daleko idącego środka zabezpieczenia, jakim jest zawieszenie wspólnika w prawach udziałowych. Za zasadne tym samym należy uznać podnoszone przez skarżącą zarzuty co do nadmiernej dolegliwości powodowanej jej zawieszeniem jako wspólnika. Na uwadze mieć bowiem należy, iż zgodnie z art. 370¹ § 3 k.p.c. przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

Wnioskowany przez uprawnioną i zastosowany przez Sąd Rejonowy sposób zabezpieczenia nie był jednak konieczny dla odwrócenia niekorzystnych dla uprawnionej skutków, np. w postaci rozwiązania spółki przez Sąd Rejestrowy w trybie art. 25a ustawy o KRS, ponieważ zapobieżenie ewentualnemu wystąpieniu tych zdarzeń mogło zostać przez uprawnioną osiągnięte w inny sposób, co wiąże się ściśle z nieuprawdopodobnieniem przez uprawnioną interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia.

To właśnie fakt, iż uprawniona nie uprawdopodobniła interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia przesądza o zasadności zażalenia. Brak zawieszenia obowiązanej w prawach wspólnika pozostaje bowiem bez adekwatnego związku z ewentualnie grożącym spółce ryzykiem jej rozwiązana przez sąd rejestrowy w trybie art. 25a ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Jak już bowiem wskazano – zapobieżenie takiemu skutkowi nieskładania przez obowiązaną jako prezesa zarządu sprawozdań finansowych spółki nie tyle wymagało zawieszenia wspólnika, ile zmiany składu osobowego zarządu, co mogło zostać dokonane przez uprawnioną, jako wspólnika większościowego

posiadającego 95% udziałów w spółce, poprzez głosowanie na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników zwołanym w trybie art. 237 § 1 k.s.h. Co istotne, wówczas – jak również trafnie wskazała skarżąca – nie zostałyby pozbawiona prawa do zaskarżenia (a więc poddania sądowej kontroli) uchwał podejmowanych przez zgromadzenie wspólników, które w jej ocenie mogą być niekorzystne dla spółki.

Podobnie ocenić należy kwestię działania obowiązanej jako prezesa zarządu na szkodę spółki poprzez wyprowadzanie z niej majątku, czy też niedostateczne dbanie o jej interesy. Środkiem właściwym do przzerwania takich działań byłoby odwołanie obowiązanej funkcji prezesa zarządu przez nadzwyczajne zgromadzenie wspólników zwołane w trybie art. 237 § 1 k.s.h. Ewentualna, uprzednia negatywna weryfikacja wniosku wspólnika w tym zakresie, (na co wskazano w zażaleniu), nie stanowi podstawy do żądanie zawieszenia obowiązanej w prawach udziałowych wspólnika, a tym samym doprowadzenia do sytuacji, w której faktycznie możliwe jest odwołanie prezesa zarządu przez zgromadzenie wspólników spółki. W istocie bowiem stanowi to próbę ominięcia reguł wynikających z art. 237 § 1 k.s.h.

W ocenie Sądu Okręgowego uprawniona nie zdołała zatem uprawdopodobnić interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania, nie wykazała bowiem, że brak zabezpieczenia w postaci zawieszenia wspólnika może uniemożliwić lub znacznie utrudnić osiągnięcie celu postępowania o wyłączenie wspólnika. Wniosku tego nie mogą zmienić okoliczności przytoczone w pismach uprawnionej z dnia 12 lipca i 15 lipca 2016 r. Z tych już względów zażalenie zasługiwało na uwzględnienie, co czyniło zbędnym odnoszenie się szczegółowe do pozostałych zarzutów skarżącej.

W związku z powyższym zaskarżone postanowienie należało, na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 397 § 2 zdanie pierwsze k.p.c., zmienić i oddalić wniosek uprawnionej o udzielenie zabezpieczenia.

Patrycja Baranowska Agnieszka Górńska Anna Górnik